

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 26

1. srpnja 2010.

cijena 100 Ft

Najljepšom Hrvaticom u Mađarskoj za 2010. godinu proglašena je Mirela Ronai iz Udvara

Komentar

Stabilna četvorka ili labilna petica?

Mađarski je parlament donio odluku o smanjivanju broja zastupnika manjinskih samouprava, i na predstojećim izborima već treba izabrati manji broj zastupnika. Broj vijećnika kod mjesnih manjinskih samouprava smanjio se s pet na četiri. Možda to nije tako mnogo, samo jedan broj manje, ali ako uzmemo u obzir da Hrvati imaju više od sto manjinskih samouprava, onda se radi o preko sto ljudi. Broj jedan čudan je broj, mali je, ipak često odlučuje o pozitivnom ili negativnom rezultatu. Pomislimo samo na bodovanje kod nekih ispita, ako taj jedan broj nedostaje, već trebamo ponovno izaći na ispit, odnosno ako prekoračimo nešto samo s jednim brojem kod čega je povučena određena granica, opet možemo doći do manjkavosti. Je li nama manjinama taj broj smanjeni s jedan, donosi pozitivne ili negativne rezultate? Pet ili četiri, nije svejedno u učenju, no znaju reći i to da je bolja stabilna četvorka nego labilna petica. Možemo i mi tako razmišljati glede smanjenoga broja vijećnika manjinskih samouprava. Naravno, pravi bi cilj trebao biti stabilna petica, ali nije tako loša ni stabilna četvorka, samo da je stabilna. Poigravanje s brojkama ipak nije najsretnije kada brojevi znače ljude jer se govori o osoba, a u ovdje o životu zajednice koju čine upravo ti ljudi. Možda smanjenje broja zastupnika nije ni toliko negativno ako razmišljamo na način da onaj rad koji su i dosada radile manjinske samouprave, mogu i s manjim brojem ljudi uraditi, ali ako gledamo ukupno, u samoupravni će sustav biti uključeno sto ljudi manje. Je li to dobro ili ne, to će dokazati tek budućnost, jer sve ovisi o osobama koje su u sustavu. Ako ih ima više, ali ne zadovoljavaju svojim dužnostima, onda sustav može i bez njih funkcionirati, no ako su aktivni, onda svatko od njih je potreban. Jedino, što mene osobno muči, jest to da kod posljednjih izbora uvijek se nešto smanjuje vezano uz manjine. Nakon izbora 2006. godine smanjena je državna potpora za djelovanje manjinskih samouprava, zatim smanjen je fond potpore za manjine, ovaj put je smanjen broj vijećnika, a za četiri godine neće biti manjinskih samouprava? Ponegdje su postavljena i takva pitanja. Možda to ne bi ni bio golem problem ako bi civilna sfera bila razvijenija i zrelija, ali za to još treba mnogo vremena. Najviše me muči hoće li se smanjiti broj registriranih pripadnika manjina, jesu li ljudi svjesni kako su u takvim prilikama brojevi važni jer statistika može biti jak argument za javnost. Upravo bi sada trebalo dokazati da ima mnogo osviještenih pripadnika manjina, pa se registrirati u što većem broju. Mislim da mi Hrvati imamo čak i zadatak nadoknađivanja u odnosu na prijašnje registracije, jer od ukupno dvjesto tisuća registriranih pripadnika nacionalnih manjina pri izborima za manjinske samouprave, nas je bilo nešto više od jedanaest tisuća. Možda me ne bi toliko mučili narečeni smanjeni brojevi ako bi ovaj zadnji broj povećali.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Prošloga su petka Hrvatske novine, tjednik gradišćanskih Hrvata, proslavile 100. godišnjicu postojanja. Sto godina poslije pokretanja prvih novina na hrvatskom jeziku, u gradu Juri (Győr) 1. siječnja izlazi prvi broj Naših novina, Društvenoga, gospodarskoga i zabavnoga lista, a urednici i njihovi pomagači donose i svoj program upućen po Ugarskoj „razšicanim“ Hrvatima. Dosta je bilo sjedenja u „škuroj neznanosti“, pa i mi sami znamo pisati, ne moraju drugi to činiti mjesto nas. Mali je bio i ostao gradišćanski stan uz ugarski i nimški ocean, ali zahvaljujući svojoj vjeri, svojim svećenicima, istaknutim pojedincima koji su znali voditi i u najtežim trenucima svoj narod, prodati i posljednju kravu ako treba, uspjelo se opstati, a Naše novine, danas pod imenom Hrvatske novine, dovesti do svojega stotog rođendana. Nije se mnogo promijenilo glede zacrtanoga programa u ovih sto godina. Cilj je ostao isti: prosvjeđivati i učiti, informirati i zabavljati svoj hrvatski rod, naravno, na materinskom jeziku. Stoti rođendan na materinskom jeziku. Materinski jezik je ono što je očuvalo novine kroza stoljeće koje je iza njih. Uvijek je bilo onih koji su stajali uz njega kao što je stao i bard gradišćanskih Hrvata Mate Meršić Miloradić, urednik Štefan Pinezić i svi znani i neznani junaci. U povijesnim viorima Naše novine traže put, i nalaze ga u Beču.

Tisak na materinskom jeziku te njegovu nesmetanu i osiguranu proizvodnju i širenje prema pripadnicima nacionalne manjine smatram najvažnijom karičkom u tijeku očuvanja nacionalne svijesti. Tako tisku na hrvatskome materinskom jeziku možemo zahvaliti i nacionalni preporod u bunjevačkih Hrvata u Bačkoj (Bunjevačko-šokačke novine biskupa Ivana Antunovića), te jednako tako i gradišćanskih Hrvata u zapadnougarskim krajevima, koji od 1910. imaju Naše novine. Bilo je i drugih sporadičnih iz-

danja. Nakon Drugoga svjetskoga rata u Mađarskoj su tiskane zajedničke novine Slovaka, Hrvata, Srba i Slovenaca pod nazivom Sloboda. Nju zamjenjuju Naše novine, preteča Narodnih novina, koje za „Južne Slavene“ u Mađarskoj (Srbi, Hrvati i Slovenci) izlaze od 1957. godine. Od 2. svibnja 1991. govorimo o samostalnome hrvatskom tisku u Mađarskoj, o Hrvatskome glasniku u kojem znatan dio prostora progovara upravo o gradišćanskim Hrvatima u Mađarskoj, o čemu se brine novinarka Timea Horvat.

Sve mi ovo pada na pamet dok razmišljam o Petrovoj molbi za čestitku slavljenu. Trebalo bi biti prirodno za svakoga čovjeka hrvatske narodnosti da Hrvatske novine ujedno budu i jedan od načina borbe protiv nadirajuće asimilacije. Uloga manjinskoga tiska danas je isto toliko važna koliko je to bila i prije sto godina, ako ne i važnija, bar iz našega gledišta. O njegovoj ulozi i važnosti odlučivali smo onda, a odlučujemo i danas mi sami, sama zajednica svojim pristupom i nastojanjem svakoga pojedinca da pridonese svojim obolom u svom domu sa svojom djecom očuvanju jezika i pisma tiskovina na materinskom jeziku. Vjerujem, Petre, kako su jednako tako mislili i naši prethodnici, urednici i novinari koji su u proteklih sto godina, katkada u teškim, kadšto u manje teškim i burnim vremenima pisali o ovdašnjim Hrvatima i za ovdašnje Hrvate na hrvatskom jeziku i pokušavali naći put napisima do čitatelja, kako to isto i mi danas još uvijek činimo.

Radujem se stotoj svijeći na rođendanskoj torti. Nadam se kako ću i ja moći svojim prinosom pridonijeti njezinu sjaju, na radost Hrvata razasutih «u nimškom i ugarskom oceanu».

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga
glasnika
tjednika Hrvata u Mađarskoj

Sto godina Hrvatskih novina

Dana 25. lipnja u austrijskom Gradišću održana je prva u nizu proslava kojima se tijekom godine obilježava 100. obljetnica izlaska tjednika gradišćanskih Hrvata – Hrvatskih novina, koje su počele izlaziti u Juri 1. siječnja 1910. godine, kazuje za Hrvatski glasnik glavni urednik Hrvatskih novina Petar Tyran. Hrvatsko uredništvo pri orfu donosi: Hrvatsko štamparsko društvo je predstavilo novooblikovane prostorije u Željeznu. Prilika je ljetošnji jubilej 100-ljetnoga postojanja Hrvatskih novina. Prilikom 100. obljetnice stoji još nekoliko priredaba na programu. Druga će biti u jeseni u Šopronu, kade ćedu otkriti dvojezičnu spomen-ploču prilikom utemeljenja Hrvatskih novina.

Smanjen broj vijećnika manjinskih samouprava

Dana 21. lipnja Mađarski je parlament izglasovao smanjenje broja vijećnika manjinskih samouprava, i mjesnih, i županijskih, i državnih. Odluka je donesena s 302 glasa za i 55 glasova protiv. Prijedlog su podupirali zastupnici Fidesza, KDNP-a i Jobbika smatrajući nužnim smanjivanje vijećnika manjinskih samouprava usporedno sa smanjenjem broja vijećnika mjesnih samouprava. Prilikom predstojećih lokalnih i manjinskih izbora biraju se zastupnici prema prihvaćenom zakonu.

Prema novom zakonu, koji će se primijeniti već kod predstojećih izbora, manjine umjesto pet vijećnika mogu birati četiri. Za utemeljenje manjinske samouprave treba najmanje četiri kandidata, a bude li više kandidata, vijećnikom će postati oni koji su osvojili najviše glasova. Broj vijećnika županijskih manjinskih samouprava smanjen je s devet na sedam. Modificiranje zakona smanjuje i broj vijećnika državnih samouprava, ovisno o broju utemeljenih mjesnih manjinskih samouprava i nadalje je određeno između 15 i 53 vijećnika, ali za određen broj vijećnika Skupštine od prijašnjih treba veći broj utemeljenih mjesnih manjinskih samouprava. Da bi državna manjinska samouprava imala 53 zastupnika, potrebno je da dotična manjina utemelji više od petsto mjesnih manjinskih samouprava, a dosada je bilo dosta dvjesto manjinskih samouprava.

Zakonske izmjene utječu i na zakon prava nacionalnih i etničkih manjina, tako u budućnosti predsjednik Zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj neće biti predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine, nego onaj član kuratorija koga Vlada imenuje.

Ombudsman za manjine Ernő Kállai preinaku zakona smatra prihvatljivom jer

smanjenjem broja vijećnika i manja naselja lakše mogu utemeljiti manjinsku samoupravu, ali smatra da u određivanju broja zastupnika trebalo bi uzimati u obzir i broj registriranih u pojedinim naseljima.

Prema mišljenju socijalista, ova izmjena nije imala smisla. Političar András Nemeny (MSZP) u mađarskim je glasilima izjavio kako je odluka o smanjivanju broja vijećnika manjinskih samouprava bila nepotrebna, iza tog nema nikakve razboritosti, vijećnici manjinskih samouprava i dosada su honorare dobili samo onda ako je to organizacija izglasovala. Naglasio je da se manjinska politika sastoji od dva dijela, od mađarske manjine u inozemstvu i od manjina koje žive u Mađarskoj. U posljednje vrijeme doneseno je više odluka glede mađarske manjine izvan granice, stoga nije sretno smanjiti broj vijećnika manjinskih samouprava u Mađarskoj.

Pošto je donesena odluka o smanjivanju zastupnika manjinskih samouprava, u nekim mađarskim glasilima postavljena su pitanja jesu li potrebne manjinske samouprave u sadašnjem obliku, naime neke organizacije djeluju samo formalno, naravno, ima ih i s mnogo ambicija, iza kojih je izgrađeno institucionalno zaleđe.

beta

HRVATSKI ŽIDAN – Vjeroopćina Hrvatskoga Židana Vas srdačno poziva na shodišće vojske, ognjogascov, vinogradarov, carinarov 4. julija, u nedilju, ka kapeli Peruške Marije. Od 8.30 do 9 uri se primaju gosti na židanskom farofu, a u deveti svi nazočni se skupa ganu u židansku lozu. U 10 uri se služi trojezična maša, ku muzički oblikuje jačkarni zbor Zviranjak iz Prisike ter nimški zbor iz Kőszegfalve. U 12 uri je agape, kulturni program ter zbogomdavanje.

MOHAČ – Na dan održavanja festivala Pranje na Dunavu, u subotu, 3. srpnja, potporom WWF Magyarország organizira se izlet motornom splavi na Dunavu. Polazak je u 14 i 16 sati. Upoznajte čudesni svijet prirode Dunava i otoka Slobode, uza stručnu pomoć čelnika Ravnateljstva Nacionalnog parka Dunav-Drava i WWF Magyarország. Na izletu nam se otkrivaju ljepote vodoplavnog i vodnog područja, možemo upoznati kulturno-povijesne znamenitosti, nadalje projekt zaštite okoliša na licu mjesta, čiji je cilj obnavljanje prirodnoga blaga, koje služi dugoročnom očuvanju i zaštiti otoka. Cijena programa za odrasle 1000, za djecu 700 Ft. Za sudjelovanje je potrebna prethodna prijava mailom na emese.tar.@wwf.hu, telefonom na 06-30/ 661-4651. Okupljanje u luci, 10 minuta prije polaska.

PEČUH – Na trgu pred zgradom Pečuškoga nacionalnog kazališta 7. srpnja će se prirediti hrvatska plesačnica koju vodi Jožef Savai i Vesna Velin, a svira Orkestar Vizin.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA

REGISTRIRAJTE SE NA POPIS HRVATSKIH BIRAČA

POŠTOVANI BIRAČI HRVATSKE NACIONALNOSTI!

U listopadu 2010. godine održat će se lokalni izbori, a istodobno ćemo biti u mogućnosti peti put birati naše hrvatske samouprave.

U zadnja četiri izborna ciklusa dokazali smo da znamo i želimo iskoristiti mogućnosti koje pruža sustav manjinskih samouprava. Izgradili smo jaku pozadinu zastupanja manjinskih interesa. Većina naših biranih zastupnika obavlja svoju dužnost s odgovornošću i nesebično radi očuvanja materinskog jezika, kulturne baštine i nacionalnog identiteta.

S pravom možemo biti ponosni da smo u niz sela i mikroregiji uspjeli očuvati i razviti hrvatsko narodnosno školstvo. Mnogo toga smo učinili za stvaranje složne hrvatske zajednice u Mađarskoj, za jačanje naših kulturnih udruga i jačanje suradnje s matičnom domovinom.

O manjinskim lokalnim izborima 2010. godine ovisi hoćemo li uspjati nastaviti naš rad u interesu hrvatske zajednice u Mađarskoj!

Preko hrvatskih samouprava možemo osigurati afirmiranje (ostvarenje) osobnih i zajedničkih prava Hrvata u Mađarskoj te artikulirati interese. S posebnim naglaskom očuvanja i obogaćivanja materinskog jezika i ostvarivanja kulturne autonomije.

U listopadu samo će oni građani moći predstavljati Hrvate u Mađarskoj i glasovati na kandidate hrvatskih samouprava koji se registriraju na popisu hrvatskih birača. Registracija se obavlja na obrascu (može se umnožiti) koji ste poštom dobili do 31. svibnja od Izbornog ureda. Molbu za registraciju treba do 15. srpnja vratiti mjesnom izbornom uredu. Što se tiče popisa, na snazi su strogi zakoni za tajnost podataka, nisu javni, poslije izbora se poništavaju.

Dragi hrvatski zemljaci!

Izbori nam omogućuju, pružaju priliku da budemo ponosni na dosada postignute rezultate, i na pripadanje hrvatskoj zajednici, i u duhu toga biramo hrvatske zastupnike za iduće četiri godine! S toga ohrabrujemo i molimo svakoga kome je važna naša manjina, budućnost naše djece da se registrira na popis i glasuje na listopadskim izborima.

Mišo Hepp
predsjednik

KALAČA – Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače u nedjelju, 4. srpnja, s početkom u 18 sati priređuje II. međunarodni festival tamburaških orkestrara, koji će se upriличiti na Trgu 48-aša, a bude li kiše, u gradskome kazalištu. Na tamburaškoj smotri sudjeluju Tamburaška škola «Batorek» iz Osijeka (Hrvatska), TS «Grofovi» iz Velike (Hrvatska), TS HKPD «Matija Gubec» iz Tavankuta (Srbija), TS «Kolo slavuj» iz Beča (Austrija), TS «Sumartonski lepi dečki» iz Sumartona, TS «Bačka» iz Gare, Orkestar «Vizin» iz Pečuha i pjevač Stipan Đurić iz Budimpešte. Nakon programa slijedi plesačnica. Organizatori svakoga srdačno pozivaju.

MARTINCI – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Đurđa Sigečan, u njihovu se selu 3. srpnja priređuje Ivanjdansko veselje. Program počinje u 16 sati misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi, nastavlja se povorkom ulicama sela i na Mrtvicu, večerom te zabavom. Događanjima sudjeluju KUD „Đeram” iz Viljeva (Hrvatska); KUD „Seljačka sloga” iz Špišić Bukovice (Hrvatska); KUD „Drava” iz Lukovišća; KUD „Martince” iz Martinaca; Ženski zbor „Korjeni” iz Martinaca; Orkestar „Podravka” iz Martinaca i Orkestar „Vizin” iz Pečuha.

BAJA – Od 8. do 11. srpnja u Baji će se prirediti jubilara, 15. fišijada, koja će ponovno okupiti preko 2000 sudionika, te više desetaka tisuća gostiju i posjetitelja. U četvrtak, 8. srpnja, s početkom u 18 sati priredbu će otvoriti mimohod i svečano predstavljanje folklornih skupina na sjeveru Bačke, kroza središte grada i na otvorenom na Trgu Svetog Trojstva ispred Gradske kuće. Petak, 9. srpnja, dan je koncerta, poznatih mađarskih pjevača i grupa: Skorpió, Forum, Magdi Ruzsa i drugi. Središnjeg dana, već po običaju druge subote u srpnju, ove godine 9. srpnja, priređuje se velika fišijada na otvorenom u središtu grada, koja počinje u 18 sati. Neće ni ovaj put izostati brojni glazbeno-zabavni sadržaji, ali se sve okreće oko kuhanja bajskog ribljeg paprikaša, druženja domaćina i gostiju, te dobre kapljice vina i zabave do jutra. Programi se istovremeno odvijaju na otvorenim pozornicama ispred gradske kuće i na Petőfievom otoku. Po običaju, svake se godine okupljaju na jednome mjestu bajski i bački Hrvati, kojih još više ima rasuto po trgu i središtu grada. Fišijada u nedjelju, 11. srpnja, od 22.30 završava koncertom nekada popularne pop grupe EDDA.

U godini i blatu u poplavi pogodjenom Ónodu

Humanitarna pomoć Petrovišćanov i Šičanov

Curi, curi nij pomoći 16. junija, u srijedu, u ranoj zori. Paraple, žuti frak suprot godine obavezno se stavi u mali autobus, kojega vozi Petrovišćan Viktor Kohut, a polag mene još sidi naš farnik Tamás Várhelyi. Pred nami stoji kih 430 km u ovoj današnjoj misiji, kad moramo dostaviti humanitarnu pomoć Petrovišćanov i Šičanov u poplavi pogodjeno naselje Ónod, koje je odaljeno od Miskolca samo 22 km. Leži uz rijeku Sajó, ka je istupila iz svojega korita i u pogibel je hitila cijelu pokrajinu. Dva tajedne dugo smo gledali strahote prik raznih medijov, kako su se srušile hiže, djela ljudskoga žitka, kako su brojne familije ostale prez krova nad glavom, i človik je htio nekako pomoći. Na ideju Petrovišćana Viktora Kohuta je petroviski farnik u našem selu i u Hrvatski Šica nazvistio ovu pomoćnu akciju u koj čez tajedan dan su ljudi skupasabrali ulje, muke, cukora, mineralne vode, konzerve, tjesteninu i još raznu trajnu hranu ter kemikalije za čišćenje, kad projde voda. Ta paket u vridnosti od 700 000 Ft (iz te svote stanovnici Hrvatskih Šic su dali pomoć od 80 000 Ft), a Petrovišćani su još dodatno poslali i svotu od 100 000 Ft.

Petrovski pomoćnici: Tamás Várhelyi, farnik, i Viktor Kohut, inicijator dobrovoljne akcije, na sredini sa školskom peljačicom Máriom Tatár-Gál

Iz mojih mutnih povijesnih spominkov najprdojde ime Ónoda, jer knez Ferenc Rákóczi II. na ovo mjesto je skupazvao zastupnike sabora 7. junija 1707. ljeta i ovde je prvi put izjavljeno da cesar Josip već nije Ugrom kralj. Drugi dan iz toga uzvika „Eb ura fakó, József császár nem királyunk” postao je zakon, a s tim su Habsburgovci lišeni ugarskoga trona. I od toga se valja riči obrnuti s mojimi putniki, kad je vrimenta dost, a brojidba gustih godinastih kapljic za jedno vrime bojsek nastaje i dosadno. Prik skromnoga prometa po šest uri stojimo pred Nyékládházom, kudaj su nam domaćini preporučili dolazak u Ónod. Nasrid ulice črljeno-bijela tabla: „Zbog poplave zatvorena cesta“. Moramo u drugi smjer, par kilometarov se produžuje put. Na ulazu sela dvama hitaju vriće od hiže u veliku mašin-grablicu. Uz cestu velika lokva, a teška, vlažna duha se odlije nad selom. To se da ćutiti i suprot godine. Mladići su ljubezni, očividno su se naučili na tudjince. Kad čuju da nosimo paket pomoći iz zapadne Ugarske, veljek su razgovorljiviji. Na početku sela nije bila tako strašna situacija, pri nji voda nije

mogla nutrazajti u stan, ali stanovnici u Ulici Attile Józsefa dosta su trpili. Na glavnoj ulici sve je uredjeno, jedino vriće izdaju minule dane, no ipak teško je vjerovati na ovom mjestu da će se lako skrsnuti spominki na kritične ure. U školskom kompleksu srdačno nas prima direktorica Mária Tatár-Gál, a u drugom trenutku jur marljive ruke pokaju i nosu u skladišće kemikalije, trajno jilo. Sve prostorije su skoro napunjene, jedva ima mjesta kamo moremo položiti naše pakete.

– *Sad smo iz Nimške dobili kamion rublja, to su mogle prikzeti 23 samouprave u poplavi pogodjenih naselj. Za svaku pomoć smo zahvalni* – veli školska direktorica ka još dodaje da nisu računali na ovako veliko društveno ujedinjenje. Od nje doznajemo da trenutačno pet familijov je još smješćeno u školi, a ukupno 60 obitelj je dobilo odluku za evakuiranje. Za dan našega dolaska su najavili još jedan vekši val poplave, ali na svu sriču ova prognoza je bila lažna uzbuna.

– *Čudami su nam pomogli, gor ne bi bili mislili* – veli mi jedan stariji muž s kim stojimo na godini – *još smo dobili pomoć i iz*

Iako godina neprestalno pada, vriće se moraju othitati od stana

U sportskoj dvorani človik se čuti kot u second-hand bolti

to do kraja isušiti – njegova familija je jedna od žrtav ove elementarne nepogode. Trenutačno živi u školi sa ženom i petero dce, no trimi su na taborovanju. Velika športska dvorana sad služi kot second-hand bolta, rublje stoju na kupu kot kakove gorice. Žene lovu odgovarajuće kusiće i stavljaju ih u najlonske vriće. Zato je ovde za 192 učenike tajedan dan prlje završeno ovo školsko ljetu nek u drugi škola. Općinski stan, skupa konstatiramo, još je lipši i vekši nek naš dom poglavara, kade gospodin Tamás Várhelyi prikdaje i petrovisku koperku s 100 000 Ft. – *Sva ta svota ide na gradnju nasipa za vekše obrambene mjere* – kaže bilježnik – *s timi 7 milijuni kojega smo zahvaljujući brojnim darovateljem ove dane skupasabrali.*

Želja nam je hititi pogled i na rijeku ka je prouzrokovala poplave. Rijeka Sajó vidljivo miruje, nje vale preveć ne zburkaju godinaste kapljice, ali driva do kolin stoju još u vodi. S onodske tvrđjave nam se otvara mirna panorama, ali susjedna ulica i šuteć govori. Pod vrtli je voda izvela napad. Iz pivnic ter garažov prigovaraju pumpe, duge civi pljuvaju bijelu pjenu. Blatne vriće stoju kot beživotne stijene na obali rijeke, hvala Bogu, odslužile su svoje. Svidoki izvan funkcije. Čuje se, ne dugo, jer se neće raspraviti, nego će biti pokriveni kot fundamenti budućega nasipa. Črna mačka se šeće komotno, sriću je nekim već odavno ukrala. Ljudi su na kupu u negda poplavljenju ulici, polako se vrati najzad žitak. Vlaga, blato, a i godina prez milosti vlada.

Ostavljamo tešku zonu, još jedan posjet u susjedstvu Ónoda pri spomen-mjestu borbe Muhi iz 1241. ljeta, i putuj dalje. U šesti jur u Pornovi pri maši dajemo Bogu hvalu da nam je pomogao ostvariti našu želju, još u dobi dostaviti dobrovoljne priloge brojnih Šičanov i Petrovišćanov kim su na svakom koraku hvalili Onodjani nesebičnu pomoć. Onu pomoć ka je pravoda dobro došla u nevolji, blatu i godini...

–Timea Horvat-

Natječaj Hrvatske državne samouprave

Stipendiranje učenika

Hrvatska državna samouprava, prema odluci Skupštine br. 204/2010. (29. svibnja), raspisuje natječaj za dodjelu stipendije, godišnje najviše 30.000 Ft (u dvije rate), učenicima srednjih škola.

Uvjeti stipendiranja:

natjecati se mogu srednjoškolci (svih srednjih škola) trebaju priložiti presliku svjedodžbe prethodno završenog razreda srednje škole (ili 8. r. osnovne) dobro znanje hrvatskoga jezika (potvrda od nastavnika hrvatskoga jezika ili od mjesne (županijske) hrvatske samouprave) potrebna je odluka mjesne (županijske) hrvatske samouprave o iznosu potpore i preporuka za stipendiju HDS-a učenici trebaju biti uključeni u hrvatske programe, aktivnosti mjesta boravka ili škole.

Prijavni obrazac: Prijava za dodjelu državne stipendije Hrvatske državne samouprave. (Vidi na web-stranici www.horvatok.hu.)

Prijave se mogu predati putem pošte (Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24) **do 3. rujna 2010. godine.**

MOHAČ – Pod vodstvom Stipana Darašca, a u društvu KUD-a «Zora», u petak, 2. srpnja, u Mohaču se priređuje plesanica hrvatskih i drugih južnoslavenskih plesova, koja će se upriličiti u Kući «Dunav» (Ulica Szabadság 4–6) s početkom u 20 sati. Svira orkestar «Šokadija».

KOLJNOF – „Savez za pravredno društvo“ iz Bjelovara, u okviru projekta „Akademija za razvoj demokracije i civilnoga društva“, od 6. do 8. julija održat će nekoliko djelaonice u dotičnom gradišćanskom naselju. O ekološkoj poljoprivredi i proizvodnji jila ter alternativnom izvoru energije za pokretanje motornih vozil djelaonice će održati inovator Marijan Radanec, dokle će Snježana Pašalić skupa s Koljnofci zasanjati i napraviti suvenire, karakteristične za ovu krajinu. Predstaviti će se knjiga Stjepana Kosa pod naslovom „Put do pravrednog društva“, a on će govoriti i o programu Baltičko-jadranske vertikale. Djelaonice hagioterapije (izvorni hrvatski model davanja duhovne pomoći) održat će prof. psihologije Mirjana Ožegović. Hrvatsku mašu u koljnofskoj Hodočasnoj crikvi će voditi dušobrižnik iz Bjelovara. Po riči glavnoga organizatora Stjepana Kosa, spomenute djelaonice pokrivaju potrebe tijela, duše, uma i duha, odnosno je rič o umjetnosti, filozofiji i religiji.

Ukrajine ter Rumunjske. Došli su policajci, dobrovoljci, katani, svi su s nami bili u teškom času i s njimi skupa smo bili uspješni u borbi suprot poplave. Kad človik ovo čuje, vjeruje da nij još čisto nestala ljudska dobrota. Srce nam stišće velika zahvalnost na svakom koraku, a smih na izmućeni obrazi, vjerujte mi, nezapaljiv je. Iako teško pristajemo na domaću invitaciju, školska peljačica ne želji nas pustiti prez objeda pri kom se nam priključi i mjesni notaruš dr. István Űveges. Govori nam o gatu koji je ilegalno napravljen pred četirmimi ljeti. Ako toga nij i, naravno, mjesnoga poglavara Jánosa Bacsóa, mogla bi se zgodati i vekša tragedija. On je danonoćno stao na nasipi, bižao od jednoga kraja na drugi koordinirajući obrambeno djelo. Njega je i sad teško najti, kako čujemo, televizijski štab gostuje u selu, tako je pozvan na snimanje. U medjuvrimeu školska peljačica nas vodi prik dugoga hodnika predstavljajući razrede u kom razdvojeno živu još familije. Po danu trikrat dobiju jilo, nekako se potuće vrime. Gyula Simkó svaki dan skoči domom, ali nutri u stanu, kako veli, još svecek stoji voda. – *To će duglje durati dok će se*

Croatica želi prisniju suradnju s regijama

Povodom svoje desete obljetnice Nakladničko poduzeće Croatica, na čelu s ravnateljem Čabom Horvathom, započelo je niz zajedničkih aktivnosti po hrvatskim regijama. Posjećujući hrvatske školske ustanove, razne udruge, mjesne priredbe, želi promicati djelatnost Nakladničke kuće, njezina izdanja i uspostaviti bolji kontakt s čitateljstvom. Obilježavanje obljetnice organizira se u svim regijama, počevši od Gradišća, gdje su predstavljene CD-ploče Ritam Cafe i Thompsonov koncert, tijekom ljeta Croatica će posjetiti Tabor manjinskoga javnog života u Serdahelu i Tabor drvorezbara u Sumartonu, u Potonji (Podravina) će se prirediti festival Najbolji hrvatski tamburaš u Mađarskoj, u Bačkoj će posjetiti dvojezičnu osnovnu školu u Santovu, najesen priprema se zajednička priredba s Klubom Augusta Šenoa u Pečuhu, a posljednja je postaja Budimpešta s priredbom „Deset godina, deset knjiga“.

Neprofitno poduzeće Croaticu utemeljila je Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj poradi očuvanja hrvatskoga jezika i nacionalne samosvojnosti, koje su temeljne zadaće hrvatske nacionalne manjine. Prilikom osnivanja Croatica je od HDS-a dobila prostorije u budimpeštanskoj Ulici Nagymező i u početku se njezina djelatnost temeljila na izdavanju Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, poslije je započeto izdavanje udžbenika, dobiveno je nekoliko autorskih prava, a danas Croatica raspolaze već autorskim pravom za 72 udžbenika za hrvatsku, njemačku, slovensku, rumunjsku, grčku i bugarsku zajednicu u Mađarskoj.

Croatica danas

Croaticina osnovna djelatnost jest tiskanje udžbenika, ali i publikacija, a danas je nakladnik književnih djela hrvatskih pisaca u Mađarskoj.

U Croatici se uređuje Hrvatski glasnik (glavna i odgovorna urednica: Branka Pavić Blažetin), Hrvatski kalendar, a od ove godine preuzela je i tiskanje tjednika Nijemaca u Mađarskoj, te časopisa za manjine „Barát-ság“. Gotovo deset godina izlazi i serija Hrvatski književnici u Mađarskoj. Croatica je potpisala Ugovor o suradnji na izradi Mađarsko-hrvatskog i Hrvatsko-mađarskog rječnika sa zagrebačkim Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Najnoviji Croaticin projekt jest Radio Croatica (djeluje pet godina), jedini internetski radio manjina u Mađarskoj. Od ove se godine mogu slušati emisije tjedno tri puta. Bitan je događaj za Croaticu što je ministarstvo raspisalo natječaj za izdavanje udžbenika, i od ukupno šest konzorcija tri je dobila Croatica, tako će ove godine izdati pet udžbenika za sve one manjine koje je i dosada izdavala, a sada i za Rome.

Planovi za budućnost

Izdavačka se kuća ove godine preselila u novu zgradu od 700 četvornih metara. Mnogima se čini da je to bio velik zalogaj baš u vrijeme gospodarske krize, naime poduzeće je trebalo uzeti i zajam, više od sto milijuna forinti, da bi ga kupila. Zbog čega je bilo potrebno preseljenje, obrazložio je ravnatelj Čaba Horvath:

– S pravom se pita, zbog čega je to bilo potrebno. U bivšoj zgradi već nismo imali

dovoljno prostora. Bili smo na prvom katu i svatko zna da gdje se tiska, tamo ima i mnogo teških paketa, trebalo je nositi mnoštvo papira, knjiga bez dizala, i to je bilo teško i fizički i vremenski. No, naravno, nije to najvažnije. Croatici je cilj da predstavlja svoja izdanja, nismo imali takvu prostoriju u kojoj bi se to moglo učiniti. Croatica je poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, stoga zamišljamo prirediti i kulturne programe. Otkada smo u zgradi, imali smo već nekoliko priredaba, upravo smo donijeli djela slikara iz Hrvatske i u ovom mjesecu će biti postavljena izložba. Kod nas su bila održana državna natjecanja iz poznavanja jezika, pokrenuli smo tečaj hrvatskoga jezika, imali smo sastanak hrvatskih manjinskih samouprava, organizirali smo Hrvatski umirovljenički klub u Budimpešti, planiramo i klub mladeži u Budimpešti jer ima zainteresiranosti. Prema mojim zamislima, Croatica bi trebala postati slično središte kao što ima u Austriji, da svi naraštaji mogu pronaći za sebe programe na istome mjestu, da bude kulturni centar Hrvata u Mađarskoj. U novoj zgradi napravili moderan studio, moj je cilj da napravimo, osim digitalnog radija i malu digitalnu televiziju naših Hrvata. Imamo mogućnosti jer imamo kamere, još bi trebalo nešto uložiti, i mogla bi krenuti. Mislim da je to velika mogućnost da preko interneta se informiraju ljudi na različite načine, i to je

dobro zato što gledatelj bilo kada može pogledati emisiju. Dakle nova zgrada nam nudi nove mogućnosti za znatno kompletniji rad.

Književni sat s Croaticom

Croatica je 2009. tiskala četverojezičnu mađarsko-englesko-njemačko-hrvatsku slikovnicu s prijevodima dviju priča mađarskoga pisca za djecu Lászla Devecserya: «Nezasitni Miško» i «Hvalisavi pjetlić». Uz knjigu je dodana cedejka na svim jezicima, priču na hrvatskom i mađarskom jeziku čita Stipan Đurić. Kako bi se djeca upoznala i s autorom i s izdanjem, Croatica je ponudila školama tzv. otvoreni književni sat s autorom. Knjiga je prvi put predstavljena u Gornjem Četaru, zatim u Lukovišću te u Serdahelu.

Prema riječima ravnatelja Horvatha, suradnja sa školama nastavlja se i od jeseni i prilikom takvih susreta sondira se i zainteresiranost nastavnika i djece za pojedina izdanja, a jednako tako razmišlja se i o drugim prijevodima mađarskih autora, naime vrlo malo dječje literature ima od naših hrvatskih autora. Ravnatelj Horvath posjet školama želi proširiti i na gimnazije, gdje bi se već mogla predstaviti i izdanja naših hrvatskih autora jer gimnazijalci već raspolazu određenim znanjem hrvatskoga jezika.

Pred nediljnom prezentacijom Panonskoga ljetopisa i Petroviskoga pera u Petrovom Selu

Dr. Robert Hajszan: „Te knjige hodaju po panonski staza!“

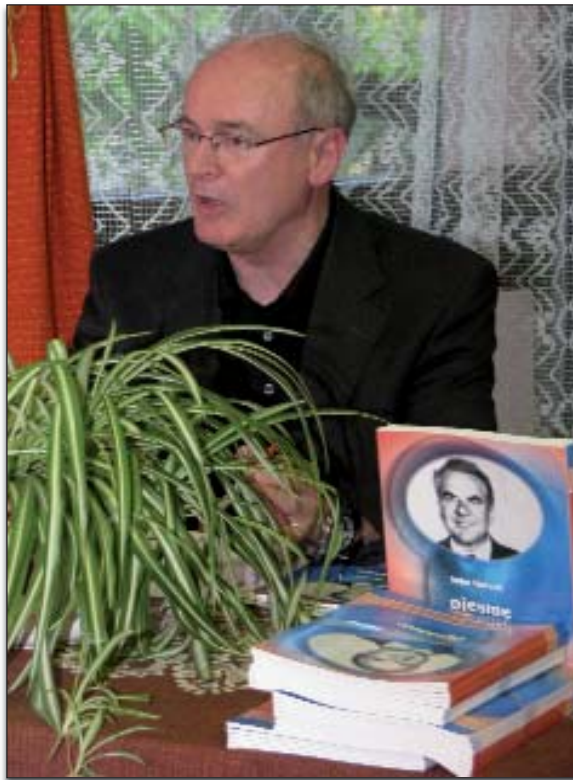
Razgovarala: *Timea Horvat*

Panonski institut iz Pinkovca, na čelu s dr. Robertom Hajszanom, svenek u ovo vrijeme objelodanjuje svoj aktualni ljetopis koji je i centralno izdanje spomenutoga društva. Što moramo znati za sadašnji almanah koji stoji ovoga vikenda pred prezentacijom u Petrovom Selu?

– Panonski ljetopis, kako ga nazivamo od 2001. ljeta, izlazi svako ljeto u juniju i ovpūt smo opet nastavili s našimi panonskimi biografijama s tim da smo stavili dva istaknute literate u centar pažnje, to je György Sebestyén i Milo Dor. Izvan toga je još važno reći da uz ove panonske biografije idu i ostali pisci i kulturni djelači naše regije s tim da ljetos nimamo toliko istaknutih imen kao što smo imali lani, Jozefa Haydna ili Carolusa Clusiusa. I ostali pisci su vrlo zanimljivi ako samo pomislimo na našega susjednoga kulturnoga djelača Pepija Radostića iz Nove Gore, ki ima točno stoljetni jubilej. Vrlo je važno reći da smo ovpūt poklonili panonsku knjigu našem dugoljetnomu lektoru i korektoru Tome Schneideru ki je umro u proljeće ovoga ljeta. S njim sam počeo raditi kad sam izdao prvu svoju publikaciju o Ignacu Horvatu i od toga dana smo bili povezani. Jasno je bilo da sam njega zamolio prije 17 ljet, kad smo počeli s Panonskim ljetopisem da on bude naš prvi i glavni lektor.

Vaš institut prez izbora podupira i predstavlja gradišćansku liriku, odnosno hrvatske pisce iz cijeloga sveta u Biblioteki Panonskoga ljetopisa. U ovoj seriji je ljetos objavljena peta zbirka, a zvana toga još četire separate pripravljate uz ljetopis...

– Kako ste rekli, stvarno pokušavamo uz Panonski ljetopis publicirati i neke druge tekste jer smo prije četiri ljeti pokrenuli Biblioteku Panonskoga ljetopisa i ovpūt sam se dao nagovoriti na pet separatov. Sad, pri kraju uređivanja polako pozabimo na veliki mukotrpnı posao. Odlučili smo se izdati dvi knjige od Kemala Mahmutefendića, zato što je on bio za vrijeme rata kod nas u Gradišću i je postao važan faktor u našem djelovanju. Njegov *Testament bez svjedoka* sadrı pjesme na hrvatskom i njemačkom jeziku, a glavno njegovo izdanje će biti ljetos *Roman o novčiću*. Uz Kemala smo obećali i gospi Ljubici Kolarić-Dumić da joj izdamo pjesme, ona je dala naslov tim pjesmam *Ususret svojoj zvijezdi*. Ona je rođena u Srijemu i rat je bio uzrok da je otišla i ostavila svoju domovinu ter se je preselila u Rijeku. A konačno moram kazati da smo se odlučili izdati i knjigu Timee Horvat, novinarkę Hrvatskoga glasnika,

Dr. Robert Hajszan lani na čepreškoj prezentaciji Panonskoga ljetopisa i zbirke pjesam Židanca Ivana Horvata

ka je lani dopunila 15 ljet u tom poslu i ovom prilikom je napravila rezime sa svojimi članki, pod naslovom *Petrovisko pero*. Ovo je jedna lipa, fina zbirka od 120 stranic u kojoj moremo preštati sve važne članke i priloge ki su se pojavili u zadnjih petnaest ljet u tajedniku Hrvatov u Ugarskoj i njegovom kalendaru.

Dobro znamo da knjige, pjesme ništ ne vridu ako se ne strefu sa štitelji. Vaš Panonski ljetopis još zajde do publike, a svi ti separati nisu za širju javnost uprav poznati u Gradišću. Zašto?

– Ovi separati, ako mislimo samo na Kemala Mahmutefendića, nisu toliko popularni med narodom jer Kemal piše na jednom visokom nivou i sam jezik nije blizak našem Gradišću. Zato smo se potrudili Kemala bolje prevesti na njemački. Ovako je našem narodu još nek lakše razumiti Kemala. Njega predstaviti u Gradišću je i zato teško jer on živi desetak godina opet u svojoj domovini u Zenici, a bez njega održati prezentaciju nima vridnosti. Medjutim, ja se ufam da će biti prilike da njegove knjige promoviramo u Zenici, kako smo to i prije radili. Sve druge publikacije što sam nabrojio, prezentiramo u Pinkovcu, odnosno na drugi mjesti Gradišća. Malo prije sam pozabio na peti separat, a to će biti *Srebrni odbljesci* od Petra Bašića. On

je Hrvat koji se je odselio u Južnu Afriku i tamo živi kih deset ljet. Svoju zbirku pjesam želi na svaki način prezentirati i u Gradišću, jer je nekoliko ljudi odavde upoznao u Africi. Bašićev jezik u usporedbi s Kemalovim jezikom je vrlo razumljiv i zato more biti za naše štitelje takaj vrlo interesantno.

Koliko je zastupljen gradišćanski jezik u Panonskom ljetopisu kot većjezičnom izdanju?

– Panonski ljetopis je, zapravo, ako želimo razlikovati hrvatski standardni i gradišćanskohrvatski jezik u Gradišću, knjiga na pet jeziki. Uz njemački, slovenski, ugarski ima i dva takozvane hrvatske jezike. Ki se bavi malo jezikom, tomu je jasno da je naš gradišćanskohrvatski jezik jedan dijalekat iako ga mi kvazi tretiramo kot književni jezik u Gradišću s tim da smo izdali i rječnik, i gramatiku, i pravopis, ali ipak se razlikuje od standardnoga hrvatskoga jezika. Neki naši prilogi moraju biti ravno na tom jeziku da bi s jedne strane štiteljem udovoljili jer oni laglje razumu gradišćanskohrvatski nego standardni. Imamo dosta prilogov, člankov od suradnikov iz Hrvatske, i ti članki, naravno, ostaju na standardnom jer nema smisla prevesti takove tekste koji uglavnom idu u ozbiljnije rubrike, npr. bavu se s pitanji lingvistike. Ja mislim da bi morali jedni drugoga respektirati jer kakova je situacija sada u Gradišću, teško bi bilo ostaviti svoj gradišćanskohrvatski i preći na standardni jezik.

Ovoga vikenda onda se promoviraju dvoja izdanja u Petrovom Selu, tj. Panonski ljetopis i Petrovisko pero. Kamo dalje?

– Panonski ljetopis se predstavlja nekoliko puta tijekom cijeloga ljeta. Za Petrovim Selom sigurno ćemo imati prezentaciju knjig u austrijskom Gradišću, vjerojatno ćemo biti u jesen u Hrvatskom Ciklinu. Svako ljeto smo nekoliko puta i u Ugarskoj, dok je bio Péter Markó župan Željezne županije, redovito smo bili pozvani u Sambotel. Ovpūt sigurno putujemo u Pečuh, a onda idemo u Zagreb. Prezentacija je predvidjena i u Sloveniji, ljetos vjerojatno u Celju. Panonski ljetopis ćemo prezentirati više puta na više mjesti, jasno da ćemo onda ponuditi našim štiteljem i naše separate. To se odnosi u prvom redu na *Petrovisko pero* jer ja se ufam da će čim već ljudi upoznati tu knjigu, tako kod nas u Austriji, kako i u Ugarskoj, jer ona najbolje paše Gradišću. A prez pretiravanja rečeno i zato, jer te knjige hodaju po panonski staza!

Međunarodni dan glazbe

Prijateljstvom s Hrvatima iz Pečuha, Šokačka je grana zavrijedila biti sudionikom Međunarodnog dana glazbe, koja se poklopila s prvim danom ljeta, no ruku na srce, vrijeme je više nalikovalo prvome danu jeseni. Cijeloga dana, 21. lipnja, diljem Pečuha nastupilo je tridesetak sastava, skupina i KUD-ova s jednim jedinim ciljem: razgaliti i zabaviti Pečušce u godini kada je Pečuh grad europske kulture.

Čitavu godinu prije pošli smo s projektom, rekao nam je Antun Vizin – Antuš, menadžer u Središtu za kulturu grada Pečuha i zamislili nastup 40-50, manje ili više poznatih sastava, skupina ili KUD-ova, no ovo vrijeme nam je promijenilo planove i nastupilo ih je tek tridesetak sudionika, ali moram priznati, skrenuli su pozornost brojnih građana Pečuha na ovaj raspjevani nadnevak. „Od ranoga jutra nastupili su Pécsi Gospel Kórus, Tramp band, Szekszárd Big Bend, Öcsi band Balkan, Brass band iz Arada i Pécsi simfonietta, a moram vam priznati da je najveći pljesak pobrao Tamburaški orkestar ovdašnjih Hrvata Orkestar Vizin koji je nastupio jutros na glavnoj pečuškoj tržnici. Njihov nastup od gotovo dva sata bio je tako tempiran, jer tu su gotovo uvijek Šokci i Bošnjaci iz Pečuha i okolnih sela, koji tu trže svoje proizvode, pa se to pokazalo punim pogotkom.

Kako je Antuš bio jedini predstavnik organizatora, pitali smo ga i za nastup Šokačke grane iz Osijeka.

„Vidite, Pečuh i Osijek su gradovi prijatelji već dugi niz godina i česti su susreti dvaju gradova na različitim razinama. Od osnutka Šokačke grane, prije pet godina, odmah je uspostavljen kontakt, i Šokačka je grana već nastupala u Pečuhu i zadivila ovdašnje Hrvate, pa smo ih već u rano proljeće pozvali da ponovno nastupe na otvorenom, ovoga puta u okviru Međunarodnoga dana glazbe. Naravno, zamolili smo ih da nastupe ispred nacionalnog kazališta u Pečuhu, na Theatre Squereu, no kiša je poremetila naše planove, pa su Šokci iz Osijeka nastupili u Arkad Shopping Mellu, i svojim su nastupom zadivili velik broj

posjetitelja ovoga poznatog trgovačkog centra“. Izrazio je nadu da će Šokačka grana opet nastupiti u Pečuhu i ponoviti uspjeh prethodnih nastupa.

Antun Vizin nam se pohvalio da tijekom čitave godine imaju bezbroj kulturnih događanja kojima opravdavaju naziv Europskoga grada kulture. Upravo su završili velik festival koji je okupio sudionike od glazbenih koncerata do mađarske gastronomske ponude kod pečuške katedrale, a idućih tjedana u središtu je pozornosti Festival kulture mladeži Pečuha i okolice. Slijedi tijekom cijeloga ljeta niz koncerata od zabavne do klasične glazbe, a svake su srijede igre i plesovi europskih naroda, pa će tako biti predstavljene i hrvatske igre i plesovi. Bit će to još jedno okupljanje hrvatske zajednice Pečuha i okolice. Nedjeljom prije podne okušat će se puhački orkestri iz čitave Europe, gradski i vatrogasni, i bit će to natjecanje kao u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije.

I Vera Erl, predsjednica Šokačke grane, zadovoljna je dočekom i nastupom, premda su propozicije predvidjele samo sat vremena, no Muška pjevačka skupina „Šokci“ i tamburaši „Šokačka duša“ zadovoljili su brojne posjetitelje, ali Šokačka grana ima još puno toga. „Oduševljena sam idejom da se jedan dan posveti igri i pjesmi, zabavi i rasonodi i hvala našim susjedima da su nas pozvali na ovu predivnu manifestaciju. Moram vam reći

da već sada razmišljam da i mi u Osijeku već dogodine damo svoj obol ovoj divnoj ideji, jer zašto ne bismo jednoga dana u godini igrali i pjevali, zabavljali se, radovali dolasku ljeta, najljepšega godišnjeg doba, unatoč svakodnevnim brigama i sveprisutnoj recesiji.

Općem dojmu nastupa Šokačke grane pridonio je i Grgo Vranešić, komercijalist i trgovački predstavnik iz Pečuha, naše gore list, oduševljen nastupom i pjevača i tamburaškog orkestra. „Desetak godina igrao sam u ovdašnjem HKUD-u „Tanac“, i to su bile najljepše godine u životu, oženio sam se Klaudijom, njemačkog podrijetla, i ona je danas voditeljica ovoga trgovačkog središta. Ona je također oduševljena nastupom KUD-a iz Hrvatske i predložila je da barem tri-četiri puta budu gosti Arkada, jer tu dosta navraćaju kupci iz Hrvatske.

Članovi Šokačke grane nastavili su druženje u velebnom ugostiteljskom zdanju na rubu Pečuha, a šokačka se pjesma orila dugo u ljetnu i kišnu noć.

Slavko Žebić

Trenutak za pjesmu

Marija Banić-Grozdanić

Prijatelju moj!

Kad dođeš u moju zemlju,
 Hodaj polagano i tiho
 Jer moja je zemlja svetinja
 I gdje god kročiš,
 Kaplja krvi
 Na svaku stopu je pala.
 Zato hodaj polagano
 Jer još su svježije rane
 Onih što pokleknuše
 I ovu prelijepu zemlju
 Krvlju svojom natopiše.
 Ovdje u mojoj zemlji
 I cvijeće ima dušu
 A klasja kada se njišu,
 To mrtvi dahom dišu.

1993.

Baja

Predstavljena knjiga o Bunjevcima i tamburi

U suorganizaciji Muzeja Istvána Türra i mjesne Hrvatske manjinske samouprave, 27. svibnja u županijskom muzeju u Baji predstavljena je najnovija knjiga dr. Miše Mandića, objelodanjena kao deseta u nizu Čavoljskih mjestopisnih knjižica, pod naslovom Bunjevci i tambura.

Nakon pozdravnih riječi ravnateljice muzeja Zsuzse Merk Kelemen, autora, njegov život i djelo, napose istaknuti šezdesetogodišnji rad na polju istraživanja čavoljske mjesne povijesti, sakupljanja i obrađivanja etnografskog blaga, te na kraju, ali ne i u

posljednjem redu najnoviju knjigu o Bunjevcima i tamburi predstavio je povjesničar dr. Zoltán Gál. Svečanost je s bunjevačkim napjevima uljepšao i Orkestar „Čabar“ iz Baje.

Uz velik broj posjetitelja, ljubitelja dobre knjige i zvonke tambure, na poziv Hrvatske

manjinske samouprave grada Baje predstavljanje čavoljske knjižice svojom nazočnošću uveličale su generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i treća konzulica Katja Bakija.

Zahvalivši nazočnima, posebno pak Ljiljani Pancirov i Katji Bakija na hrvatskome jeziku, autor dr. Mišo Mandić kratko se osvrnuo na ulogu i istaknuto mjesto tambure u životu bunjevačkih Hrvata.

Na kraju se okupljenima na hrvatskom jeziku obratio i stručni lektor izdanja, učitelj Stipan Krekić koji se, kako reče, vrlo rado prihvatio lektoriranja, što je bila dobra prilika i za upoznavanje tamburaške tradicije, ali i za pregled stručne literature.

On je ujedno naglasio kako je, uza sviranje i slušanje, vrlo važno da se i piše o tamburi. Podsjetivši na nedavni koncert Šokačka rapsodija u Palači umjetnosti u Budimpešti, istaknuo je kako su vrsni tamburaši još jednom potvrdili da se na tamburi može sve odsvirati.

Tekst i snimka: S. B.

Santovo

Misom, svečanim ophodom i prigodnim oltarima obilježen blagdan Tijelova

procesije put posipaju cvijećem. Tijelovo je u materijalnom smislu blagdan kruha bez kojega ne možemo živjeti, a u duhovnom smislu Isusovo tijelo bez kojeg ne može živjeti duh katolika. Blagdan je to sakramenta u kojem se, kako kršćani vjeruju i svjedoče,

na nevjerojatan i neopisiv način daruju Božja ljubav i milosrđe. Nakon godina zatiranja, tijelovski ophodi ponovno postaju najveće vjerske manifestacije.

S. B.

Snimka: Anita Mandić

Jedan od četiri zapovjedna blagdana u katolika – Tijelovo – postao je popularan u 13. stoljeću zbog posebno svečanih procesija i hodočašća. Tijelovo je pomični blagdan i slavi se po blagdanu Presvetoga Trojstva. Kao blagdan uvodi se u Njemačkoj 1253, a papa Urban IV. Godine 1264. uvodi taj blagdan za cijelu Crkvu.

U Hrvatskoj danas Tijelovo je i državni blagdan koji je ove godine obilježen 3. lipnja. U nas se on slavi samo u crkvi, i to na nedjeljnoj misi. Tako je bilo i u Santovu, kada je u nedjelju, 6. lipnja, već po običaju, između mađarske i hrvatske mise održan svečani ophod oko župne crkve. prigodom kojeg se izlaže presveti oltarski sakrament, a za zajedničku procesiju i ove godine postavljena su četiri prigodna oltara na otvorenome, dva hrvatska i dva mađarska, koje su pripremili i okitili župni vjernici. Djevojke u narodnoj nošnji nose crkvene barjake, a mlade na čelu

Bogatstvo...

KUD Tanac u Šopronu

U organizaciji lukoviške mjesne samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije i Uprave muzeja Šomođske županije, u Lukovišću je 4. lipnja ustrojen VIII. regionalni susret južnog Podunavlja, Saveza zavičajnih kuća u Mađarskoj i priredeno je svečano otvorenje obnovljene Zavičajne kuće. U sklopu svečanog otvorenja goste su pozdravili László Költő, ravnatelj Županijskog muzeja «Rippl Rónai» iz Kapošvara, generalna konzulica Republike Hrvatske Ljiljana Pancirov i predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije Jozo Solga. Izložbu je otvorila i Kuću predala na uporabu Ibolya Bereczi, predsjednica Uprave muzeja u Mađarskoj, a u kulturnom programu sudjelovali su gajdaš Pavo Gadanji, KUD Drava i Plesna skupina lukoviške Osnovne škole.

Dan je započeo konferencijom VIII. regionalnog susreta južnog Zadunavlja, Saveza zavičajnih kuća u Mađarskoj u lukoviškom domu kulture. Sudionike susreta pozdravio je lukoviški načelnik József Matyók predstavivši aktivnosti naselja, načine i mogućnosti financiranja različitih programa i razine na kojima se provodi učenje hrvatskoga jezika u vrtiću, školi i knjižnici. Predavači i teme susreta bili su usredotočeni oko bogatstva narodnoga graditeljstva i predaje podravske Hrvata, lukoviške Zavičajne kuće i mogućnostima obnove zavičajnih kuća u Mađarskoj i južnom Zadunavlju: „Bogovi u krošnji drveća”, Tradicionalni svijet podravske Hrvata, Đuro Franković; „Zsipp-zsupp kenderzsupp, ha megázik, kidobjuk” (Povijest građevinske obnove lukoviške Zavičajne kuće), Krisztina Balogh Lőrincz; „Predmetno nasljedstvo Hrvata”, Nova stalna izložba u zavičajnoj kući, Orsolya Kapitány; Pronađeni biser jedne školjke, Eszter Buchert; Moguća uloga zavičajnih kuća u zaštiti sakralnih uspomena malih naselja, Péter Szablyár; Mogućnost natječaja za razvoj zavičajnih kuća, Ibolya Bereczi. Nakon zanimljivih predavanja sudionici susreta posjetili su lukovišku rimokatoličku crkvu iz 18. stoljeća, pod vodstvom župnika Augustina Josipa Daranjija koji je zanimljivim predavanjem upoznao nazočne s bogatstvom i osobitostima crkvene građevine te povijesti sela i Hrvata vjernika u njemu kroz crkvene dokumente. Program dana nastavljen je svečanim otvorenjem Hrvatske zavičajne kuće. Okupljene je pozdravio László Költő, ravnatelj županijskih muzeja, potom su im se obratili generalna konzulica Ljiljana Pancirov i Jozo Solga, predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije, a Ibolya Bereczi, predsjednica Saveza zavičajnih kuća u Mađarskoj, otvorila je stalnu izložbu koja je postignuće marljiva radu na terenu i sakupljanja građe koja je svjedočanstvo o kulturi i svijesti hrvatskog naroda u Podravini i u Mađarskoj. Izložba predstavlja život Hrvata u ovoj regiji, a smještena je u razdoblje između dva svjetska rata. Otvaranju i danu nazočili su i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, te konzulica

Svečano otvorenje Hrvatske zavičajne kuće u Lukovišću

za kulturu Generalnog konzulata u Pečuhu Katja Bakija.

Pozdravljajući okupljene, generalna konzulica Ljiljana Pancirov reče: „Današnji dan je poseban iako se ovdje pred ovom kućom ne nalazim prvi put. Najtoplije zahvaljujem svima onima koji su svojim prilogom, novčanim i osobnim angažmanom pridonijeli da možemo ovdje danas stajati. Prije godinu dana kada sam stigla u Mađarsku, imala sam čast i zadovoljstvo sresti ravnatelja Županijskog muzeja „Rippl Rónai” koji me je upoznao s tijekom radova na Zavičajnoj kući u Lukovišću. Moram biti iskrena i reći kako sam tada mislila da razgovaramo o jednom dugoročnom projektu koji će tko zna kada biti završen, možda i ne za mojega mandata. Nasreću, tada sam se prevarila. Radovi su započeli 2008, a danas, na početku 2010, rekonstrukcija je završena i kuća te etnografski postav, gospodarske zgrade tu su pred nama u punom sjaju. Značenje ove Zavičajne kuće je višestruko, ona je kulturno nasljeđe koje je našlo utjelovljenje u svakom izloženom predmetu. Zavičajna kuća je u Lukovišću, ali je ona zajednički projekt svih podravske Hrvata na ovim prostorima i nadam se kako će kroz različite aktivnosti zaživjeti konferencije, jezični i etnografski tabori, popularna predavanja, radionice... te objediniti sve podravske Hrvate i Hrvate s druge strane Drave na zajedničkom cilju očuvanja kulturne baštine. Kako sam saznala uz to, ovo je jedna od točaka turističkog puta uz područje Drave u sklopu projekta Nacionalnog parka Dunav–Drava, što daje poticaj daljnjeg turističkog razvoja.

U ime Hrvatske samouprave Šomođske županije, njezin predsjednik Jozo Solga na hrvatskom jeziku najprije je pozdravio sve okupljene pripadnike hrvatske zajednice kazavši kako bez nje se ovo ne bi moglo ostvariti. „Jer kad nas je potražio”, nastavio je Solga, „ravnatelj Županijskog muzeja „Rippl

Rónai”, mi smo se odazvali na prvi poziv, sklopili suradnju i pružili pomoć koja je bila potrebna da bi se ova kuća mogla obnoviti. Kuća je gotova, izložba je otvorena, ali ako nećemo da kuća ima dušu, ostat će to tek zidovi. Neka ovo povijesno djelo zaživi i neka se vidi da nas ima i da Hrvati žive u Podravini u Mađarskoj kao autohtoni narod. To kazujem na ovaj dan kada se Mađarska sjeća 90. obljetnice Trianona. I mi smo doživjeli Trianon i nas su odvojili od matične zemlje, ali smo ostali u ovoj državi i dali doprinos mađarskoj povijesti”, zaključio je Solga.

Tragom njegovih riječi, istoga dana potpisan je i ugovor o suradnji između Županijskog muzeja „Rippl Rónai” i Hrvatske samouprave Šomođske županije o daljnjoj zajedničkoj brizi o lukoviškoj Zavičajnoj kući do kraja 2010. godine. Naime o kući će se kao zaposlenik brinuti nadalje Margita Romolic-Esze. Ukupna vrijednost projekta obnove lukoviške Zavičajne kuće, započete 2008, a završene 2010. godine, ostvarena je natječajima Ministarstva obrazovanja i kulture Republike Mađarske: u 2008. godini „Zavičajna kuća za zajednicu – godina renesanse 2008” i u 2009. godini „Zavičajna kuća prima goste”, te udjelom Hrvatske samouprave Šomođske županije od 35% ukupnih troškova, oko četiri milijuna forinti. Pridodajmo tome sudjelovanje u obnovi i troškove lukoviške mjesne samouprave, te dioničkih društava: Arkers Építészeti és Kereskedelmi Kft.; Baranya-Téglá Kft.; Esze Faipari Kft.; Mecseki Erdészeti Kft.; a rad Zavičajne kuće u 2010. godini podupiru zajedničkim sredstvima Hrvatska samouprava Šomođske županije; te lukoviške, potonjske, brlobaške i novoselske samouprave. Zavičajna kuća i gospodarske zgrade u svlasništvu su naselja Lukovišća i Županijskog muzeja u Kapošvaru.

Blagdan Antunova u Mohaču

„Ovaj oltar je podigo Gyura Simunovics i nyegova obitelj 1926 godine“, ova rečenica s oltara franjevačke crkve Svetog Antuna Padovanskog u Mohaču za mene je živi svjedok uz punu crkvu Šokaca na blagdan Antunova hrvatske opstojnosti i katoličanstva u ovom dijelu grada Mohača kroz dugu višestoljetnu hrvatsku povijest u njemu, kroz molitvu i pjesmu, na hrvatskom jeziku. Pa iako on ne sjaji kao što je sjajilo nekada u obiteljskoj zadruzi, ali jače nego prije petnaestak godina, pa djeca mladih očeva neočekivano ne razumiju moje pitanje, nade ima jer gledajući ih s njihovom učiteljicom, oduševljene šarolikošću nošnje i plesom, vidim budućnost.

Jedan od omiljenih hrvatskih svetaca jest Sveti Antun, Ante, pa tako i među Hrvatima u Mađarskoj, šokačkim Hrvatima u Mohaču i bunjevačkim Hrvatima u Baji, i okolici. Obadva spomenuta grada krase dvije prelijepe franjevačke crkve koje su stoljećima molitvom i vjerom punili Hrvati zajedno sa svojim duhovnim pastirima franjevcima Bosne Srebre. Velebne crkve, i mohačka i bajska, bajska nešto veća. Oltari i njihov nakit, bjelina platna na oltarima, čistoća mramora, naravno, i danas, 2010. godine, kada su na blagdane koje štiju Hrvati crkve pune vjernika. Čitaonica mohačkih Šokaca i Hrvatska samouprava grada Mohača tradicionalno već više od jednog desetljeća organiziraju misu na hrvatskom jeziku (inače svakoga mjeseca ima jedna misa na hrvatskom jeziku) u mohačkoj franjevačkoj crkvi i okupljanje uz Antunovo te Hrvatski dan. Ove godine događanje je održano dan prije datuma štovanja velikog sveca, Svetog Antuna Padovanskog, 12. lipnja. Nakon sastanka u dvorištu Šokačke čitaonice, folkloriši, mladi i stariji; dječja skupina Šokačke čitaonice, koju vodi Beata Janković, i Izvorna plesna skupina

Šokačke čitaonice, koju vodi Stipan Bubreg, te Orkestar Šokadija, koji vodi Zoltan Horvat, svi obučeni u šokačku nošnju, krenuli su mimohodom prema franjevačkoj crkvi. Misu je služio svećenik iz Duboševice Bojan Saviček uz koncelebriranje župnika franjevačke crkve Norberta Nagya i bivšeg župnika iste crkve Augustina Darnajja, danas martinačkog župnika, te đakona Gabrijela Barića i niz malih ministranata obučenih u franjevačku odoru ili šokačku nošnju. Misu je odista prekrasno pjevao Crkveni pjevački zbor mohačkih Šokaca. Nakon mise slijedio je bogati kulturno-folklorni program uz nastup svirača i plesača Šokačke čitaonice, i to svih dobi: Dječja skupina Čitaonice; TS Šokadija i Vivien Graf; Izvorna folklorna skupina Čitaonice; a nakon program bal u Čitaonici uza svirku „Orašja“. Događanjima toga dana nazočili su i generalna konzulica Ljiljana Pancirov i konzulica za kulturu Katja Bakija te predsjednik HDS-a Mišo Hepp, u ime Šokačke čitaonice predsjednik Đuro Jakšić, a u ime Hrvatske samouprave grada Marija Barac Németh.

Branka Pavić Blažetin

Misa u bajskoj crkvi

Proslava Antunova u Baji

Već po običaju, povodom blagdana Svetog Antuna Padovanskog, zaštitnika bivše franjevačke crkve, u Baji se održava proštenje, misno slavlje na hrvatskom jeziku, a u posljednjim godinama to je okrunjeno i susretom crkvenih zborova.

Ove se godine slavlje održalo u nedjelju, 13. lipnja, s početkom u 11 sati. Istaknuti gosti ovogodišnjega blagdana bili su Čakovčani, na čelu s gvardijanom čakovečkoga Franjevačkog samostana i župnikom Župe Sv. Nikole biskupa, franjevcem Stankom Belobrajdićem. On je služio misu skupa s fra Ivanom Holetićem iz Subotice, te Mathiasom Schindlerom, župnikom bajske crkve. Misno su slavlje uljepšale dvije osobe, u izvornoj odori Zrinske garde iz Čakovca, sa sabljama, koji su stajali s dvije strane crkve dok su zborovi čakovečke župe pjevali na misi. Nakon mise sakupljani su i milodare za poplavljene u Slavoniji i Baranji. Šandor Pančić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave grada Baje, pozdravio je nazočne, među njima posebno generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov i Katju Bakiju, treću konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Peču. Zatim je slijedio nastup crkvenih zborova. Čakovčani su nastupili s dva zborova, s jednim mješovitim, te s jednim ženskim zborom. Iz okolice Baje susretu su nazočili crkveni zborovi iz Dušnoka i Kačmara, te domaći zbor iz Baje. Kao što je uobičajeno, ovaj je blagdan okupio većinu hrvatskih vjernika iz Bačke, koji su ispunili prelijepu bajska crkvu.

Potom je slijedio zajednički objed s gostima iz Čakovca, koji su boravili prvi put u Baji, stoga su im organizatori pokazali i glavne znamenitosti grada.

M. Kubatov

KUD „Marica” u Hruševcu, Zaprešiću i Zagrebu

Kulturno-umjetničko društvo Marica iz Salante 29–30. svibnja boravilo je u Hrvatskoj u selu Hruševcu i u gradu Zaprešiću. Salančani su se odazvali pozivu KUD-a Hruševac Kupljenski, na čelu s predsjednikom Stjepanom Đurinskim, koji je već više puta boravio među Hrvatima u Mađarskoj, Baranji i Gradišću te ostalim hrvatskim krajevima i koji rado pozivaju Hrvate iz Mađarske u goste i druže se s njima.

KUD Hruševac Kupljenski utemeljen je prije trinaest godina i nakon utemeljenja počeli su s organizacijom smotri folkloru u svom naselju i šire. Već trinaestu godinu zaredom organiziraju druženja kulturno-umjetničkih društava, puhačkih orkestara i muzičkih sastava, a danas je to manifestacija koja nadaleko prelazi okvire ovog društva. Ta manifestacija traje tri dana. Prvog su dana dječje skupine i pjevački zborovi, drugi dan folklorne skupine, a treći dan priredba pod nazivom «Zaprešićki kraluš» te susret puhačkih orkestara i KUD-ova. Sve započinje nastupima najmlađih folklornih skupina i pjevačkih zborova prvog dana manifestacije, a sve to začinjeno mirisom dobre kotlovine koju kuhaju najbolji kuhari zaprešićkih mjesnih odbora. Idućeg se dana priključuju starije folklorne skupine te se bira najljepša sudionica susreta, a sve traje duboko u noć uz poznate estradne zvijezde. Ove godine u Hruševcu je nazočne zabavljao Duško Lokin. U nedjelju se događanja sele u Zaprešić gdje se

nakon procesije središtem grada i mise program nastavlja na glavnome gradskom trgu pod nazivom «Zaprešićki kraluš». Istog dana u večernjim satima sve završava u Hruševcu nastupom puhačkih orkestara.

Poziv u Hruševac i Zaprešić dobila je Hrvatska manjinska samouprava Baranjske županije, na čelu s predsjednikom Mišom Šarošcem, i tako je došlo do putovanja Salančana. Oni su boravili u Hruševcu dva dana i sudjelovali 29. svibnja na XIII. tradicionalnom susretu puhačkih orkestara i kulturno-umjetničkih društava „Hruševac 2010”, i 30. svibnja na II. etnosusretu „Zaprešićki kraluš”. Iz Salante je na put krenulo tridesetak članova, omladinska skupina i orkestar s pratnjom članova iz vodstva udruge KUD-a Marica, mamama malih plesača i svirača Juditom Szajkó Šokac i Brigitom Štivić Šandor, i to u ranim jutarnjim satima. Posebno se u organizaciji puta istakla Brigita Štivić Šandor, kaže za Hrvatski glasnik Judit Szajkó Šokac, koja je telefonirala, uspostavljala kontakte, prevodila te joj društvo i udruga i ovim putem još jednom zahvaljuju.

Putnici su posjetili i Zagreb, prošetali se Kaptolom, Ilicom i središtem grada. Salančani su prije pet godina bili na smotri folkloru na Međunarodnome dječjem festivalu u Zagrebu, koji se održavao u središtu grada, pa je bilo lijepo sjetiti se i tadašnjeg boravka u glavnom gradu Republike Hrvatske.

U poslijepodnevnim satima, stigavši u Hruševac, uključili su se u program manifestacije sudjelovanjem u povorci od mjesnoga Vatrogasnog doma do središta naselja, gdje su se održali nastupi KUD-ova. Ove je godine susretu sudjelovalo četrnaest skupina. One su pristigle iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Mađarske te velik broj društava iz cijele Hrvatske. Nakon završetka kulturno-umjetničkog programa održao se izbor naj-

ljepše sudionice susreta. Među natjecateljicama bila je i Gordana Daskalov, članica KUD-a Marica, maturantica Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje koja izvrsno govori hrvatski jezik. Druženje i zabava trajali su duboko u noć s glazbom i veseljem. U kasnim satima Salančani su krenuli na počinak kod članova KUD-a Hruševca Kupljenskog, njihovih domaćina. Kako kazuju, bili su srdačno primljeni i ugošćeni.

U nedjelju, 30. svibnja, događanja se sele u grad Zaprešić, na program i sudjelovanje II. etnosmotri pod nazivom «Zaprešićki kraluš». Riječ *kraluš* u zaprešićkom kraju znači ogrlica. Program počinje povorkom u središtu grada do gradske crkve, gdje se održava misa, zatim procesija nastavlja do Trga Ivana Pavla II, i nastavlja se program KUD-ova. Ovogodišnjem je programu sudjelovalo osam folklornih skupina.

Program zaprešićkih susreta u večernjim satima vraća se u Hruševac s nastupima puhačkih orkestara. Salančani su poslije nastupa KUD-ova u Zaprešiću u kasnim satima krenuli kući. Kako kazuju, bile su to dvije dobre, lijepe i uspješne, a prije svega dobro organizirane manifestacije. Kako smo doznali od predsjednika Stjepana Đurinskog, za ta tri dana manifestacijama je sudjelovalo oko 1200 sudionika, koji su domaćini KUD-a Hruševac Kupljenski dočekali, ugostili i osigurali besprijekornu organizaciju.

Boravak u Hruševcu, Zaprešiću i Zagrebu, u matičnoj domovini, bila je prilika Salančanima, članovima KUD-a Marica, da se druže s ostalim KUD-ovima, vježbaju hrvatski jezik, sklope prijateljstva i da se dobro provedu. Dobro bi bilo kada bi više puta imali priliku sudjelovati takvim manifestacijama.

Brigita Štivić Šandor/bp

U spomen

Joška Vlašić Manglin

U svojoj 83. godini preminuo je Joška Vlašić Manglin, hrvatski učitelj, kulturni djelatnik i dopisnik našega tjednika.

Joška Vlašić rođen je 1927. g. u Sumartonu, gdje je i pohađao osnovnu školu. Diplomirao je na Visokoj pedagoškoj školi „Apáczai Csere János” u Budimpešti. Svoj učiteljski rad započeo je u rodnome mjestu, a zatim nastavljao u Mlinarcima. Na oba je mjesta bio pokretač i voditelj kulturnog života, utemeljio je kulturne udruge, glazbene sastave.

Dobio je dva puta odlikovanje „Za socijalističku kulturu”, a četiri puta imenovan je za odličnoga društvenog djelatnika. Kao umirovljenik postao je počasnim građaninom sela Mlinaraca i Sumartona, a lani je primio priznanje „Za naš hrvatski” od mjesne i sumartonske Hrvatske samouprave. Učitelj Vlašić u svojim umirovljeničkim godinama zalagao se za svoj kajkavski dijalekt, često je slao napise, pjesme na dijalektu i za naš tjednik i Hrvatski kalendar. Njegove zanimljive priče iz prošlosti i njegovo kajkavsko pero nedostajat će mnogima. Neka počiva u miru pokraj svoje voljene žene Erzsike Szőke, koju je jako volio do kraja svog života.

Zanka – Državna završnica Đačke olimpijade za male škole

Santovci osvojili brončanu medalju

Kako smo već prije napisali, atletska momčad santovačke Hrvatske škole u troboju (trčanje 60 odnosno 100 metara, bacanje malih lopti i skok udalj) osvojila je ekipno prvo mjesto, a Szabolcs Marcsek i pojedinačno u trčanju na 600 m na županijskom natjecanju Đačke olimpijade za male škole (s manje od 200 učenika), koje je održano potkraj svibnja u Baji, izborivši nastup na državnome natjecanju. Tako su atletičari santovačke škole, koje je pripremio nastavnik tjelesnog odgoja Géza Gál, u spomenute dvije discipline nastupili na državnoj završnici u suorganizaciji Mađarskoga đačkog športskog saveza i Đačkog športskog saveza Vesprimske županije, održanoj 20–23. lipnja u Dječjem i omladinskom središtu u Zanki. Na državnoj završnici okupilo se domalo tisuću učenika iz 114 osnovnih škola, među njima i učenici santovačke Hrvatske škole, kako bi se nadmetali u rukometu, nogometu i atletskim disciplinama. Nažalost, vremenske prilike

nisu im bile naklonjene, a zbog kišnog, prohladnog vremena natjecanja atletičara premještena su u obližnji grad Vesprim, kako bi se održala ekipna natjecanja, pojedinačno trčanje i švedska štafeta. No ni to nije zasmetalo našim „malim” atletičarima, koji su nas još jednom ugodno iznenadili, oduševili i razveselili. Šestočlana momčad učenika 4–8. razreda, u sastavu Marko Kanižsai, István Orbán, Szabolcs Marcsek, Ákos Újvári, István Tóth i Zvonimir Balatinac, od ukupno 16 ekipa postigla je više nego izvanredno 3. mjesto, osvojivši ekipnu brončanu medalju. Pošto je lani bio 17., Szabolcs Marcsek ponovno je ostvario zapažen rezultat u trčanju na 600 metara, osvojivši vrlo dobro 6. mjesto. Zapaženi rezultat santovačkih učenika može se smatrati doista velikim uspjehom, pogotovu ako se zna da je športski profil škole rukomet, koji već godinama vrlo uspješno njeguju.

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifeháza

Osvajači brončane medalje na državnom natjecanju i njihov nastavnik Géza Gál

S. B.

Kemljanski učenici i učitelji u Požegi

Početkom školske godine u našoj školi bili su djeca i nastavnici iz požeške Osnovne škole Julija Kempfa. Cilj putovanja bio je jačanje prijateljske veze, vježbanje jezika i upoznavanje okolice. U nedjelju, 6. lipnja, oko 18 sati stigli smo u Požegu, s 37 djece i devet nastavnika naše kemljanske škole. Pred školom nas je čekao Dragan Zovko, ravnatelj škole, te učitelji s domaćinima, obiteljima koje su odlučile ugostiti nas u svojim domovima. Nakon što su učenici otišli sa svojim domaćinima, u prostorijama škole bila je primopredaja darova i zakuska.

U ponedjeljak ujutro okupili smo se pred školom, i s ravnateljem smo obilazili školu. Obišli smo dvije učenice u prizemlju (glazbenu i informatičku), zatim niže razrede. Nakon toga krenuli smo autobusom na Jankovac. Obišli smo grob grofa Jankovića, špilju u kojoj su bili pokopani hajduci i grobovi staklara. Cijeli put bio je oko tri kilometra, na kraju posjetili smo veliki slap Skakavac. Nakon obilaska, u planinarskom domu bio je ručak za sve nas. Zatim smo krenuli prema veličkim bazenima, a poslije cjelodnevnog obilaska vratili smo se u Požegu. U večernjim satima organizirano je druženje gostiju i domaćina u prostorijama škole.

U utorak ujutro krenuli smo u etnoselo Stara Kapela. Dočekali su nas domaćini i uz njihovu pratnju smo upoznali stari slavonski život. Oko 12 sati s domaćinima zajedno krenuli smo pješice prema vinogradu gospodina Bauera gdje nas je dočekao ne samo fini ručak nego i nekoliko sati druženja. Kroz to

vrijeme imali smo priliku i upoznati običaj grgurevo. Navečer je slijedila svečana priredba, pod nazivom Dan škole, na kojoj smo se i mi predstavili. U kazalištu gosti su upoznali našega najvećeg gradišćanskog pjesnika Matu Meršića Miloradića, pjevali smo gradišćanske pjesme, a djeca su prikazala kemljanski običaj Svetu Barbaru.

Došao je zadnji dan u Požegi. Povodom

Dana škole organizirali su športske susrete u rukometu i nogometu. Nakon toga uslijedio je zajednički ručak, razmjena darova za sjećanje i s lijepim, punim doživljajima krenuli smo u Kemlju. Sve ćemo činiti da ova veza bude čvrsta, i nadamo se da će nas naši školski prijatelji uskoro posjetiti u Kemlji.

Lidija Hoffmann

Na Dan škole u Požegi, predstavili smo kemljanski običaj Svetu Barbaru

2010.07.03.
SUBOTA • SZOMBAT • SAMSTAG

ZVONKO BOGDAN
PINKA BAND

2010.07.04.
NEDĚĽJA • VASÁRNAP • SONNTAG

15.00 FOLKLORNO OTPODNE – FOLKLÓR DÉLUTÁN
17.00 PREZENTACIJA KNJIGE – KÖNYVBEMUTATÓ
Timea Horvat: Petrovsko pero. Panonska ljetna knjige

18.00 **RITAM CAFE**

PET. SZENTPÉTERFA
PETROVO SELO
JUL.3-4

POZIVNICA U okviru tradicionalnoga PETNO festivala srdačno vas pozivamo 4. jula, u nedjelju početo od 17 sati sa petrovski kulturni dani, na prezentaciju **Panonske ljetne knjige** i zbirke novinarki Timea Horvat, pod naslovom **Petrovsko pero**

Zbirka (soprosti) ženske reportazije, komentara, književne objavljenih 3x15 list u Hrvatskoj glasnik u Hrvatskoj jeziku.

Prva priredba u tri predjela: 1. Zbirka (soprosti) ženske reportazije, komentara, književne objavljenih 3x15 list u Hrvatskoj glasnik u Hrvatskoj jeziku.

2. Zbirka (soprosti) ženske reportazije, komentara, književne objavljenih 3x15 list u Hrvatskoj glasnik u Hrvatskoj jeziku.

3. Zbirka (soprosti) ženske reportazije, komentara, književne objavljenih 3x15 list u Hrvatskoj glasnik u Hrvatskoj jeziku.

Panonska ljetna knjige predstavljaju zbirku književnih i kulturnih radova iz područja petrovskog sela i okolice. Zbirka je podredak Miroslava Huljevića.

Dan sela u Prisiki

Điĉaci uţivaju biciklanje na vodi

Poslije jednotajdnoga godinastoga vrimenta, na lip, sunĉan dan su se zbudili Prisiĉani 5. junija, u subotu jutro. Na nogometne utakmice ke su dopodne bile zigrane na Ńport-skom igrališću, su sve veĉ ljudi vabili van i Ńželjno ĉekani ranoljetni sunĉani traki. U prisiekom prirodnom biseru, u Hali-parku hlad staroga stabalja, malo jezero s dibljimi racami, s ĉamcom i biciklami na vodi je ĉekalo svoje goste i domaĉine na seoski piknik. Miris perkelta i paŃonovoga gulaŃa je zvao diozimatelje na kuŃanje jila i pila. U Ńatoru ĉula se je hrvatska narodna muŃika uz vodstvo neumornoga Matije Berzlanoviĉa. Nora PantoŃ i Timea Lakotar su motale iz balonĉiĉov zanimljive Ńivine, a zraĉna klijaljka je nudila za male pravo fuzanje niz plastiĉnoga briga. Pravi piknik je omoguĉio i susrete med davno nevidjenimi tovaruŃi, poznaniki i rodjaki. Kulturni dio seoskoga

dana u 17 uri je poĉeo s KUD-om „Ńiljakovina“ iz Hrvatske. Mali tamburaŃi prisieĉkoga „Zviranjka“ pod peljanjem MikloŃa Kelemena su zagrijali publiku. Mjesni pjevaĉki zbor, ĉije peljaĉtvo je od Mirka Berlakoviĉa prikzeo BalaŃ Orban, je s veseljem i u novoj formi pokazao svoju vridnost u ĉuvanju hrvatskih jaĉak. Na kraju su ponovo gosti dospili na pozornicu s jaĉkami i tanci iz Ńiljakovine. Velika atrakcija je bila ruŃenje majuŃkoga driva. Jaki, mladi prisieĉki diĉaci nisu poznali poteŃkoĉe i visoki majpan se je polako podao uz burni aplauz gledateljev. Domaĉini i gosti su se joŃ dugo zabavljali uz hrvatske melodije, u krilu prisieĉke prirode u Hali-parku. Seoska i Hrvatska manjinska samouprava Prisieke i ovim putem su uspjeŃno skupaspravile veĉinom mjesne Hrvate na razgovor, na duŃevno nadopunjenje.

Marija Fülöp-Huljev

Dan manjina u Bati

Proteklih godina naŃega djelovanja ovdje u Bati, imali smo niz dogaĉaja, gdje smo imali priliku pokazati dio naŃe kulture i naŃega Ńivota. U organizaciji gradske samouprave, Kulturnog srediŃta „Prijateljstvo“, mjesne srpske, grĉke i hrvatske samouprave, 5. lipnja, u subotu, veĉ ĉetvrti put su se organizirali narodnosni dani u Bati, na kojima su manjine predstavile dio svoje kulture s namjerom da graĉani Ńto viŃe upoznaju manjine koje s njima Ńive. Cilj je hrvatske samouprave i to da Ńto viŃe upozna i suraĉuje s hrvatskim mjesnim samoupravama ove regije. Ovom je prilikom naŃu priredbu posjetila i konzulica Veleposlanstva Republike Hrvatske gĉa Carmen FlorŃiĉ. U kulturnom programu predstavili su se naŃi susjedi, plesna skupina Zorica iz Erĉina, koji su u prekrasnim noŃnjama plesali hrvatske (bunjevaĉke i racke) plesove. Nakon kulturnog

programa veĉer se nastavljala zabavom. O dobrom raspoloŃenju pobrinuo se grĉki orkestar i hrvatski Orkestar OraŃje.

KUD Zorica iz Erĉina

Do sljedeĉih lokalnih izbora ĉeka nas joŃ dvije velike priredbe. U organizaciji grada Bate, Kovina i Tukulje, od 12. do 22. kolovoza prireĉuje se XVII. Summerfest, meĉunarodni folklorni festival i sajam narodnih umjetnosti. Na festivalu sudjeluju folklorne skupine iz 28 zemalja, od Albanije do Venezuele, medu njima je i folklorna skupina iz Hrvatske. Prvog listopada ove godine, takoĉer u naŃem gradu, odrŃat ĉe se DrŃavna konferencija narodnih pripovijedaka u organizaciji Maĉarskoga ĉitalaĉkog druŃtva, na kojoj ĉe biti nazoĉne i hrvatske pripovijetke.

Zlata Gergiĉ

ĉlan Hrvatske samouprave grada Bate

Malo „Svjetsko prvenstvo” u HOŠIG-u

Tijesna pobjeda Trogirana

U Hrvatskoj školi u Budimpešti najveća pozornost nije pratila utakmice južnoafričkoga nogometnog prvenstva, nego vlastiti malonogometni turnir uz sudjelovanje osam nogometnih momčadi iz Mađarske i Hrvatske. Na kupu je pobijedila ekipa matične domovine.

Dana 12. lipnja u športskoj dvorani Hrvatske škole u Budimpešti 14. put je ustrojen tradicionalni Državni hrvatski malonogometni turnir koji je zadnjih četiri godine priređen u spomen na prerano preminulog profesora HOŠIG-a, ljubitelja i igrača nogometa *Stipana Pančića*. Na turniru je osam ekipa odmjerilo svoju snagu: nogometne momčadi iz Budimpešte, Baje, Santova, Dušnoka, Kačmara, Zale, Trogira i Hrvata iz Hercegovine. Nogometni su turnir organizirale i potporu dale Hrvatska samouprava grada Budimpešte, Hrvatska samouprava X. okruga i Novoga Budima.

U zastavama ukrašenoj dvorani, uz plamen svijeća, pokraj cvijećem uljepšanoga stola s fotografijom Stipana Pančića i brojnih trofejnih pehara, riječi dobrodošlice sudionicima je uputila predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte i XI. okruga, ravnateljica HOŠIG-a Anica Petreš Németh. Pozdravila je stotinjak igrača i okupljenih gostiju, među njima i veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića. Svečano otvaranje 14. nogometnog turnira pozdravili su i Csaba Szász, dogradonačelnik X. okruga, Mate Filipović, predsjednik Hrvatske samouprave X. Okruga, i počasni gost, otac nositelja imena Turnira Stipan Pančić.

Na turnir se prvi put odazvala nogometna momčad Baje u kojoj su se okupili ljubitelji nogometa podrijetlom iz Santova i Kačmara. „Moj prijatelj i ja imamo šezdeset godina, ostali su oko četrdeset i oni zapravo vuku tim” – saznali smo od Živka Prodana, glavnog organizatora bajske momčadi. „Dobili smo utakmice protiv Kačmara i Budimpešte, međutim najjače protivničke momčadi su nam ekipe iz Hrvatske: Hrvata iz Hercegovine i Trogira. Oni su čak i mnogo mlađi od nas, stoga su i pokretljiviji. Naša je taktika čvrsto se braniti i koliko je moguće ići naprijed. Inače sam zadovoljan našom dosadašnjom igrom, najbolji rezultat nam može biti treće mjesto” – dodao je Živko Prodan.

Očekivane su se nade, srećom, i ispunile. Naime u igri protiv dušnočke momčadi treće mjesto je doista zaslužila nogometna ekipa iz Baje. Međutim na turniru bilo je ekipa koje bi mogle citirati moto Olimpijskih igara: „Najvažnije na Olimpijskim igrama nije pobijediti, nego sudjelovati”. Tako i gubitnik može biti veseo, raspoložen. Kao i santovačka momčad. „Odigrali smo tri utakmice s ekipama Hrvata iz Hercegovine, Zale i Dušnoka i, nažalost, sve tri smo i izgubili, što znači da nismo dospjeli ni do poluzavršnice” – kaže već opušteno, uz osmijeh Stipan Kovačev,

*Veleposlanik
Ivan Bandić
i Stipan Pančić*

igrač momčadi iz Santova. „Mi smo jako dobro odigrali utakmice, samo su suparnici bili bolji od nas” – tvrdio je. „Ali nismo razočarani” – ubacio se u govor Stipanov suigrač Zoran Gorjanac. „Najbolji smo kad smo zajedno, i to je najvažnije. Trudimo se dati sve od sebe i želja nam je da bar jedne godine uđemo u poluzavršnicu. Od toga ne odustajemo. Stoga nam je ovdje mjesto svakako i sljedeće godine.”

Malonogometnom turniru nazočio je i Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti. Međutim on nije samo u funkciji veleposlanika, nego je i kao igrač sudjelovao na utakmicama i prijašnjih godina. Ovoga puta u tome ga je spriječila manja ozljeda, ali ipak nije mogao odoljeti te se na kratko vrijeme uključio u igru, a inače bio je trener momčadi iz Hercegovine. Dovoljno dokaza za potvrditi kako je Ivan Bandić doista pravi ljubitelj nogometa. Na pitanje koji je teži zadatak, igrati na terenu ili biti trenerom momčadi, veleposlanik je rekao: „Teže je gledati sa strane. Kad čovjek igra, prepusti se igri, ali kad je uz liniju i kad gleda

i proba malo usmjeravati ekipu, onda tek vidi sve nedostatke koji se kad ste unutra, i ne vidite.”

Kao što smo od Ivana Bandić saznali, u momčadi Hrvata iz Hercegovine igraju mladi obrazovani ljudi prosjekom godina od 25–26. i svi se bave športom. Među njima je, kao i lani, bio i veleposlanikov nećak Toni Bandić, nogometni sudac u premijernoj ligi Bosne i Hercegovine.

Nakon svih odigranih utakmica skupina „A” i „B” svatko je s velikim uzbuđenjem očekivao završnu utakmicu, borbu momčadi Trogira i Hrvata iz Hercegovine za prvaka turnira. Na utakmici smo mogli vidjeti igru dviju odličnih, po sposobnostima istih ekipa. Dokaz tomu je i rezultat na početku drugog poluvremena 5 : 5. Publika je, naravno, uživala u bujici golova. No najdraže je bilo svakako igračima Trogira. Naime na kraju su s 8 : 7 pobijedili prošlogodišnjeg prvaka, momčad Hrvata iz Hercegovine. Nije slučajno jer su mladi Trogirani igrači starog, tradicionalnog malonogometnog kluba Okrug iz Trogira. Ove su godine završili na drugome mjestu u trogirskoj ligi i ušli u drugu hrvatsku nacionalnu ligu.

Na kraju utakmica, proteklih u dobrom raspoloženju, uručene su i nagrade: pehar za treće mjesto bajske momčadi, drugo mjesto pripalo je lanjskom prvaku Hercegovini, a prvo mjesto, s prijelaznim peharom, ovaj put je osvojila momčad gostiju iz Trogira.

Nakon zajedničke večere nogometaši su se opraštali jedno od drugoga sa sloganom: „Doviđenja i dogodine u Budimpešti!”

Ana Gojtan

Foto: Antun Kričković ml

Hercegovci i Trogirani

MOHAČ – U suorganizaciji mohačke Šokačke čitaonice, Ravnateljstva Nacionalnog parka Dunav–Drava, Samouprave grada Mohača, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Udruge Hrvata Baranjske županije, 2–4. srpnja u Mohaču se priređuje festival «Pranje na Dunavu», hrvatski kulturni i gastronomski susret. Tradicijska, kulturno-zabavna priredba prvi put je priređena lani na poticaj i u glavnoj organizaciji Šokačke čitaonice. Na ovogodišnjoj priredbi, uz našu domovinu, sudjelovat će podunavske zemlje: Njemačka, Austrija, Slovačka, Hrvatska, Srbija, Rumunjska i Bugarska, a program će se održati pod okriljem Danube Parks, mreže koja okuplja zaštićena podunavska područja.

Kao uvod u ovu priredbu, u petak, 2. srpnja u 16 sati, u Muzeju Bijela roda u Kuljketu pod naslovom Zvučna karta Dunava, bit će otvorena izložba koja će nas voditi na zamišljeno putovanje od izvora u Crnoj šumi do ušća u Crno more. U 17 sati u mohačkome Muzeju „Dorottya Kanizsai” otvara se izložba fotografija Ferenc Teperta s naslovom Život pokraj Dunava. Istoga će se dana predstaviti Indonezija, a daleku, egzotičnu zemlju predstaviti će indonezijski veleposlanik.

Programi se u subotu nastavljaju u Šokačkom pristaništu, gdje će se od 10 sati na otvorenome prirediti program pod nazivom „Kavalkada naroda”, u okviru čega će biti igračnica za djecu, te razni zabavni i poučni sadržaji. U 14 sati slijedi svečani mimohod sudionika u narodnim nošnjama sa starinskim predmetima za pranje od Šokačke čitaonice do Šokačkog pristaništa na Dunavu. U 13 sati bit će svečano otvorenje, nakon čega se otvara izložba s naslovom «Predstavljaju se zaštićena podunavska područja». Slijedi prigodni kulturni program u kojem nastupaju polaznici hrvatske skupine vrtića iz Eötvöseve ulice, TS «Šokadija», KUD Šokačke čitaonice. U 15.30 počinje pranje na Dunavu na starinski način. Nakon pranja u svečanom programu će se predstaviti Dječja plesna skupina Šokačke čitaonice, TS «Šokadija», KUD «Zora», KUD «Petrijevci», KUD «Duboševica» i KUD «Beli Manastir», Ženski pjevački zbor iz Vršende, te Ženski hrvatski pjevački zbor mohačkoga Kluba umirovljenika. Od 18.30 pod nazivom «Podunavski okusi – kušanje gastronomskih specijaliteta podunavskih zemalja», a od 20 sati bal do zore. U nedjelju, 4. srpnja, priredba se zatvara dječjim programima «Kavalkada naroda», ali će isto tako uz igračnicu za djecu od 13 sati biti priređena plesačnica koju će voditi Gábor Kiss.

Natjecanje za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj

Već treću godinu zaredom, u organizaciji Središta za kulturu grada Selurinca, priređuje se Natjecanje za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj. Prijaviti se mogu djevojke s napunjenih šesnaest godina, ako još nisi prošle trideset godina, ako sebe smatraju zgodnom i ako su podrijetlom Hrvatice u Mađarskoj. Ovogodišnje III. natjecanje za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj, održano je u baranjskome Selurincu 19. lipnja u tamošnjemu Prosvjetnom središtu, na natkrivenoj pozornici na otvorenome.

Na natjecanje se prijavilo osam djevojaka, a natjecale su se u dnevnoj odjeći, narodnoj nošnji i večernjoj haljini. Glavni je pokrovitelj priredbe bio Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj, a uz njega pokrovitelj priredbe bio je Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave. Sponzori priredbe bili su Hrvatska državna samouprava, Samouprava grada Selurinca i selurinska Hrvatska samouprava.

U stručnom ocjeniteljskom sudu bili su zastupljeni predstavnici istaknutih udruga Hrvata u Mađarskoj, te predstavnici naselja Sukošana iz Hrvatske, prijateljskog naselja Selurinca. Ocjeniteljski sud činili su: Carmen Floršić, savjetnica u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, Ante Martinac, načelnik Sukošana, Tomislav Dražić, predsjednik općine Sukošan, Đuso Dudaš, zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave, dr. Marko Győrvári, načelnik grada Selurinca. Kod stola ocjeniteljskog suda bili su i Vincze Balázs, ravnatelj Pečuškog baleta, koji je uvježbao scensku koreografiju s natjecateljicama, dr. Béla Karakán, bilježnik grada Selurinca, Attila Éva u ime Harkány

Fürdő Zrt.-a, te dr. Ferenc Gyetván, zastupnik grada Selurinca.

Natjecalo se osam prekrasnih mladih djevojaka: Mirjam Filaković iz Baje, Estera Benji iz Dušnoka, Lila Hideg iz Harkanja, Noemi Perjaš iz Šeljina, Mirela Ronai iz Udvara, Bianka Blašković iz Salante, Lila Čeke iz Pečuha i Viktorija Bayer iz Pečvara. Nastup djevojka u narodnoj nošnji pratio je Orkestar Vizin, jednako kao i nastup u večernjim toaletama, a nastup u dnevnoj odjeći odvijao se uz glazbu s CD-a.

Između izlazaka djevojaka na scenu goste je zabavljao pečuški KUD Baranja s hrvatskim (bunjevačkim, bošnjačkim i šokačkim) plesovima te koreografijom „Irigyek”, pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe s dalmatinskim pjesmama te Orkestar Vizin. Nakon vijećanja ocjeniteljski sud donio je odluke. Sve su natjecateljice dobile cvijeće i darove, a pobjednice vrijedne nagrade. Natjecateljicama je selurinski gradonačelnik dr. Marko Győrvári predao i prigodnu statu kao znak sjećanja na sudjelovanje natjecanju. Harkanjske su toplice dodijelile tri posebne nagrade: Lili Čeke iz Pečuha, Bianki Blašković iz Salante i Lila Hideg iz Harkanja. Posebnu nagradu, welnes vikend u Šiklošu, dobila je Estera Benji iz Dušnoka. Posebnu nagradu za najljepše nošenu narodnu nošnju dobila je Mirjam Filaković iz Baje.

Drugom pratljom ovogodišnjeg Natjecanja za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj izabrana je Noemi Perjaš iz Šeljina, prvom pratljom Viktorija Bayer iz Pečvara, a najljepšom Hrvaticom u Mađarskoj za 2010. godinu proglašena je Mirela Ronai iz Udvara.

Vesna Velin